

Lone Hjorth

E-mail: lone-hjorth@mail.dk

GENERALDIREKTØREN

Maria Rørbye Rønn

DR Byen

Emil Holms Kanal 20

DK - 0999 København C

T +45 3520 3040

www.dr.dk

18. november 2020

Kære Lone Hjorth

Du har den 1. oktober klaget over 'Orientering' på P1 sendt den 1. oktober 2020. Efter at redaktionen afviste din kritik, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået sagen og skrevet en indstilling til min afgørelse.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg har valgt at følge.

Med venlig hilsen



Maria Rørbye Rønn

Generaldirektør

Kopi:

Journalen

Etikchef, DR Etik, Anja Lundberg Andersen

Underdirektør, GD Stab, Lasse Ring Christensen

Seniorkonsulent, LSR, Mikkel Vincentz Pedersen

Redaktionschef, DR P1 Orientering, Claus Cancel

Direktør, DR NAD, Sandy French

Chefkonsulent, DR NAD, Marianne Juul

Gennemgang af sagen

Klageren, Lone Hjorth, (herefter benævnt 'Klager') henvender sig den 1. oktober 2020 til DR med en klage over programmet 'Orientering'.

Klager skriver:

"Kære P1 Orientering.

Jeg må sige jeg sidder tilbage i en næsten chokeret tilstand over jeres håndtering af dette indslag i dag. Jeg er IKKE konspirationsteoretiker i ordets rette forstand, men jeg er en (sund) kritisk samfundsborger, som ikke bare accepterer alt hvad jeg bliver præsenteret for. Jeg har de sidste par dage set svaret fra SSI om, at de ikke kan give aktindsigt i dokumenter om isolering/fund af c.... virussen, fordi de ikke ligger inde med dem. Jeg går ud fra at det var samme dokument, som blev præsenteret af Kristoffer Krarup på pressemødet, og jeg vedlægger link til det i denne mail. Hvordan kan I og jeres psykolog/forfattergæst synes at jeg er udenfor rækkevidde af al fornuft, blot fordi at jeg er kritisk spørgende overfor SSI og Sundhedsstyrelsen? PRØV AT HØR HER: Det eneste jeg beder om, er at SSI fremlægger den dokumentation som de referer til, når de giver alle de anbefalinger som de gør om masker, restriktioner mv. Altså, jeg vil gerne se en dokumentation, som beskriver fundet/isoleringen af COv.d - OG SOM DE ALTSÅ SKRIVER I VEDLAGTE SVAR PÅ AKTINDSIGTS FORSPØRGSLEN AT DE IKKE ER I BESIDDELSE AF (se link). Jeg beder jer altså venligst fortælle mig, hvorfor jeg ikke er et fornuftigt menneske som forstår et klart svar og som ikke er en konspirationsteoretiker, blot fordi jeg udbeder mig et skriftligt svar fra SSI og Sundhedsstyrelsen. Med DR's manglende kritiske dækning af denne krise vi er i, føler jeg mig efterhånden grundigt taget ved næsen når jeg skal betale licens..."

Redaktionschef på P1 Orientering, Claus Cancel, svarer Klager den 14. oktober:

"Tak for interessen for Orientering.

Det er uden for en hver tvivl, at Covid 19 eksisterer. Det føler jeg ingen grund til at kræve bevis for, eller at SSI og Sundhedsstyrelsen skal fremlægge mere dokumentation for, end de allerede gør.

Det er rigtigt, at der er i undersøgelser, der peger i begge retninger, hvad angår masker og restriktioner. Der er dog i de store studier af maskebrug vist en vis beskyttelse mod virus, hvis man bruger masker."

Klager svarer DR den 14. oktober:

"Hej Claus,

Tak for dit svar. Jeg vil blot oplyse dig om, at jeg vil lægge vores korrespondance ud på Facebook, idet jeg mener at dit svar er meget mangelfuldt. Jeg gør det ikke for at udstille dig, og fjerner dit navn, men følgende formulering: Det er uden for en hver tvivl, at Covid 19 eksisterer. Det føler jeg ingen grund til at kræve bevis for, eller at SSI og Sundhedsstyrelsen skal fremlægge mere dokumentation for, end de allerede gør. finder

jeg ligeså chokerende som da jeg hørte det oprindelige program. At du/I ikke mener det er relevant at kræve dokumentation fra myndighederne på DANMARKS RADIO, er jo direkte skræmmende. Skal vi så heller ikke fremlægge bevis i retssager fremover ? Må jeg igen minde dig om, at det link jeg vedlagde, TYDELIGT FORTÆLLER at SSI ikke har nogen dokumentation. Hvorfor er det du ikke finder grund til, at vi ikke skal kræve at de fremlægger dokumentation, når vi pålægges så store restriktioner mv. ? Kender du ikke til almindelig videnskabelige retningslinjer??"

Klager henvender sig igen til DR via DR's officielle henvendelsessystem den 14. oktober:

"Jeg vedlægger kopi af min mailkorrespondance og håber I kan læse den. Sagen har spørgsmålsreference #, og min henvendelse drejer sig om at jeg mener P1 orienterings forsvar strider mod god presseetik. Jeg ønsker ikke at betale licens til en institution, som ikke mener der er nogen grund til at betvivle et udsagn fra SSI/sundhedsstyrelsen, og ikke mener det er nødvendigt at samme instanser fremlægger dokumentation for det de påstår. Det kan jeg ikke se andet end må stride mod god presseskik, for ellers ved jeg ikke hvad journalistik går ud på!"

DR svarer Klager den 15. oktober:

"Kære

Mange tak for din henvendelse til DR Nyheder. Din henvendelse/sag (201001-000143) er stadig under behandling, og den er ikke lukket i vores system.

Jeg vedhæfter her vores afsnit om, hvad du kan gøre herfra:

Hvis du ikke er tilfreds med dette svar, kan du klage til Pressenævnet. Vær dog opmærksom på, at det er en betingelse for at få din klage behandlet af Pressenævnet, at du har retlig interesse (altså typisk selv er omtalt eller medvirker). Din klage skal være modtaget i Pressenævnet senest 12 uger efter din modtagelse af DRs afgørelse. Du kan rette henvendelse til Pressenævnet på denne adresse: Pressenævnet Adelgade 11-13, 4. sal, 1304 København K eller på e-mail: sekr@pressenaevnet.dk. Under alle omstændigheder har du mulighed for at klage til Lytternes og Seernes Redaktør i DR. Dette gælder uanset om du har retlig interesse eller hvornår du klager. Du skal være opmærksom på, at en klage til Lytternes og Seernes Redaktør ikke afbryder 12-ugers forældelsesfristen til Pressenævnet. Du kan rette henvendelse til redaktøren på denne adresse: Lytternes og Seernes Redaktør Jesper Termansen, DR-Byen, 0999 København C. - eller på e-mail: lsrred@dr.dk."

Klager vælger at kontakte lytternes og seernes redaktør den 16. oktober 2020:

"Kære Jesper Termansen,

Jeg har fået en mail fra Emil Stenstrup om, at min sag stadigvæk er åben, men har samtidigt fået oplysninger om, hvordan jeg kan gå videre i sagen, herunder en mailadresse på dig. Jeg er lidt i tvivl om, hvad det betyder at min sag stadig er åben, så jeg vælger at gå videre med denne henvendelse til dig, da jeg stadig ikke synes jeg har fået et fyldestgørende/tilfredsstillende svar på min henvendelse.

Jeg vedlægger sagens forløb i vedlagte dokument, og når jeg er så vedholdende i denne sag, så skyldes det, som før nævnt, at jeg føler mig meget dårligt behandlet af P1 Orientering. Når jeg skriver 'jeg', skyldes det, at jeg må anse mig selv for at være en del

af den gruppe, der i programmet omtales som konspirationsteoretikere, der er udenfor rækkevidde hvad angår sund fornuft, og som når de først tror på én konspirationsteori, tror de bare på den næste og den næste.

Når jeg må anse mig selv som tilhørende i denne gruppe, er det fordi at P1 Orientering i deres indslag kun arbejder med to grupper mennesker. Dem som tror på myndighederne og dem som tror på konspirationsteorier. Som beskrevet i den oprindelige henvendelse, anser jeg ikke mig selv for at være konspirationsteoretiker og jeg vil meget gerne tro på myndighederne, hvis de ellers kan fremlægge dokumentation for de påstande, de kommer med. Og her kommer vi så til sagens kerne, for som svar på min første henvendelse, skriver Claus Cancel: 'Det er uden for en hver tvivl, at Covid 19 eksisterer. Det føler jeg ingen grund til at kræve bevis for, eller at SSI og Sundhedsstyrelsen skal fremlægge mere dokumentation for, end de allerede gør.'. Han synes altså at myndigheder har fremlagt nok dokumentation. Jeg derimod er helt uforstående overfor denne påstand idet, at man på vedlagte link http://www.vp.fo/fileadmin/user_upload/Afgoerelse_Alex_Holmstedt_SAG_20-08162_1.pdf, kan se at myndighederne fortæller AT DE IKKE HAR NOGEN DOKUMENTATION.

Vi har en licens/skattefinansieret institution, som jeg ikke kan lade være med at betale penge for, som driver et journalistisk program der hedder P1 Orientering. De driver altså journalistik på en måde, hvor de frit refererer hvad myndighederne siger, men ikke stiller nogen som helst krav til at myndighederne skal fremlægge dokumentation. Det jeg gerne vil have din mening om det der – synes du/I det er godt journalistisk arbejde og opfylder det reglerne for pressetik/god presseskik?

Lytternes og seernes redaktør svarer Klager den 16. oktober:

"Kære

Tak for din henvendelse og dermed din anke af svaret fra Claus Cancel. Jeg har læst korrespondancen, men stadig står det mig ikke klart, hvad det konkret er din oprindelige klage drejer sig om. Jeg

bedømmer konkrete klager over specifikke indslag, artikler m.m., hvor der er en påstand om, at DR har overtrådt sine egne retningslinjer for god presseskik. (DR's etiske retningslinjer.) Jeg kan se, at der har været et indslag den 1. oktober, som du henviser

til. Men jeg vil bede dig konkretisere, hvad din klage går på i forhold til indslaget, før jeg kan behandle sagen videre."

Klager svarer LSR den 16. oktober:

"Kære Jesper,

Det synes jeg egentlig fremgår sidst i min henvendelse til dig. Jeg mener det er en overtrædelse af god pressetik, når P1 Orientering blot viderebringer myndighedernes fortælling/information om Covid-virussen, uden at P1 O.sikrer sig, at der er dokumentation for disse informationer. Og når jeg så dokumenterer i min henvendelse, at myndighederne selv skriver (ved link til SSIs svar til Alex H.), at de IKKE ligger inde med den pågældende dokumentation, mener jeg at god presseskik ville være at P1 Orientering også selv kontakter myndighederne og udbeder sig dokumentation, for at sikre, at det man siger i P1 Orientering faktisk kan bakkes op af den dokumentation myndighederne. Så må det jo vise sig om SSI kan skaffe dokumentation når P1 Orientering henvender sig, eller om P1 O. også vil modtage en skrivelse - ligesom Alex - om at myndigheder faktisk ikke kan dokumentere det de fortæller befolkningen."

Klageproceduren

Klager har henvendt sig den 1. oktober og modtaget svar fra redaktionschef på P1 Orientering, Claus Cancel, den 14. oktober. DR opererer i sine etiske retningslinjer med den frist for klagebesvarelse, som også findes i Vedtægten for DR – 30 dage. Fristen er overholdt.

Klager har modtaget et svar, der forholder sig til den kritik, som Klager rejste i forhold til programmet Orientering. Klageproceduren er overholdt fra DR's side. Klager henvender sig igen via DR's officielle henvendelsessystem og får svar fra DR. Klager vælger at anke sagen til lytternes og seernes redaktør.

DR's etiske retningslinjer

Det er LSR's opgave at vurdere, hvorvidt DR's etiske retningslinjer er overholdt.

DR's etik er baseret på DR's værdier herunder troværdighed, uafhængighed og alsidighed.

Ifølge DR's etiske retningslinjer skal DR's medarbejdere derfor altid først og fremmest lade sig styre af disse værdier. Det fremgår også her, at DR lægger afgørende vægt på grundig research, hæderlighed og ordentlighed i programarbejdet. DR taler ikke mod bedre vidende og har ikke skjulte dagsordner. Yderligere lægges der vægt på, at DR aldrig tager hensyn til eller lader sig styre af økonomiske eller politiske særinteresser.

Der må ikke kunne rejses berettiget tvivl om DR, produktionernes eller medarbejdernes integritet. Desuden skal DR være fair over for alle parter, holdninger og synspunkter gennem en upartisk og kritisk journalistik. Ifølge DR's etiske retningslinjer favoriserer DR ikke bestemte samarbejdspartnere eller interesser.

Ifølge DR's etiske retningslinjer kapitel 1 om fairness og forelæggelse står følgende:

"Alle der medvirker eller omtales skal behandles fair og ansvarligt. Det gælder uanset, om der er tale om personer, virksomheder, organisationer, foreninger eller lignende. DR refererer loyalt alle relevante parter synspunkter. Der må ikke udelades argumenter og oplysninger af betydning."

Ifølge DR's etiske retningslinjer kapitel 4 om kilder står følgende:

"Det er afgørende for DR's troværdighed, at medarbejderne forholder sig kritisk over for alle kilder."

DR er kritisk over for undersøgelser, der er udarbejdet af eller for virksomheder og organisationer, der har politiske eller kommercielle interesser i at få omtale.

DR fortæller altid brugerne, hvem der har udført og bestilt sådanne undersøgelser, fx en AIM-undersøgelse for Danmarks Lærereforening."

Indstilling fra lytternes og seernes redaktør

Klagers påstande i klagen til LSR kan sammenfattes til følgende punkt:

1. Klager konkretiserer i sin henvendelse til LSR påstanden om, at DR ikke overholder god presseskik. Klager mener, at DR ukritisk refererer hvad myndighederne siger uden at være kritisk over for dokumentation. I denne konkrete sag, at myndighederne (SSI og Sundhedsstyrelsen) ikke kan dokumentere at covid-19 eksisterer. Klager skriver blandt andet i sin klage til LSR:

"Jeg mener det er en overtrædelse af god pressetik, når P1 Orientering blot viderebringer myndighedernes fortælling/information om Covid-virussen, uden at P1 O. sikrer sig, at der er dokumentation for disse informationer."

Påstanden fra Klager vil i efterfølgende afsnit derfor blive vurderet ud fra en samlet betragtning, der bygger på DR's etiske retningslinjer.

Ad 1.

Klager kritiserer i sin anke til LSR, at P1 Orientering ukritisk viderebringer myndighedernes - ifølge Klager - udokumenterede påstande om at Covid-19 findes.

LSR bemærker, at der er intet i sagen fra Klagers side, der dokumenterer, at P1 Orientering skulle have været udsat for et pres for at dække covid-19 på en særlig måde.

Klager har ikke fremlagt oplysninger, der sandsynliggør, at SSI eller Sundhedsstyrelsen skulle tale usandt om covid's eksistens. Klager har med udgangspunkt i en påstand om, at SSI ikke kan give aktindsigt i dokumenter om isolering/fund af coronavirus, insinueret, at der ikke er dokumentation for virussen. Det er ikke et bevis. Det er en teori, som der ikke er leveret dokumentation for, og der ligger ikke noget etisk krav om, at DR skal efterprøve alle tænkelige mistanker og teorier, der måtte dukke op. Klager skriver i et svar til Claus Cancel, at DR's manglende skepsis er skræmmende, og at det vil svare til, at man ikke skal fremlægge beviser i en retssag. Det er en forkert analogi med en retssag. DR skal ikke - som i en retssag - dagligt løfte bevisbyrden for, at en række forhold og antagelser er, som de giver sig ud for at være.

DR forlader sig i et betydeligt omfang - som samfundet i øvrigt - på, at de oplysninger, som eksempelvis Sundhedsstyrelsen fremsætter, er korrekte. Hvis ikke DR gjorde dette, men derimod forlangte dokumentation for enhver udtalelse om sygdomme og behandlinger, ville det ikke være muligt at behandle sundhedsstof journalistisk efter de hidtil gældende kriterier.

Ligesom DR (se afgørelse af 22. oktober 2019 - DR må gerne omtale Osama bin Laden som terrorbagmand) godt kan lægge til grund, at USA blev udsat for et angreb på World

Trade Centre den 11. september 2001, uden at DR hver gang, oplysningen dukker op, skal afveje og diskutere diverse teorier, der har andre opfattelser end den gængse om, hvad der skete ved det pågældende terrorangreb.

Sundhedsstyrelsen er landets øverste sundhedsmyndigheder, der videreformidler den til enhver tid gældende videnskabelige viden om sygdomme og behandling.

At DR lægger til grund, at den viden, som Sundhedsstyrelsen formidler er korrekt ud fra de til enhver tid gældende kilder, er helt legitimt. Men det forhindrer ikke, at DR både har en ret og pligt til at forholde sig kritisk til alle kilder, herunder officielle myndigheder som Sundhedsstyrelsen. Begge principper kan godt eksistere side om side. DR er bare ikke forpligtet til at anfægte alt, hvad Sundhedsstyrelsen siger.

Det er op til DR selv at vælge hvilken vinkel og hvilke aspekter, men bringer op i sine programmer og artikler.

Orientering kunne have valgt at sætte journalistisk fokus på f.eks. de alternative teorier, som findes i forhold til covid-19 eller valgt at undersøge dokumentationen bag. Men DR er ikke forpligtet til at gøre det. Det er ikke et brud på DR's etiske retningslinjer, at DR holder sig til de officielle fakta om covid-19 som fremstillet af officielle myndigheder. Det er ej heller en overtrædelse af DR's etiske retningslinjer, at P1 Orientering ikke forholder sig eller anvender de kilder, som Klager finder relevante.

Jeg læser Klagers påstand således, at Klager ønsker, at DR grundlæggende anlægger en helt anden kritisk vinkel på selve covid-19's eksistens og dokumenterede realitet end den officielle – blandt andet at kræve at DR undersøger dokumentationen for covid-19's eksistens. Det er imidlertid DR's frie ret at vælge den vinkel, som DR ønsker.

Orientering refererer i den forbindelse til de officielle oplysninger, der findes om Covid-19. Det ville have været en helt anden vinkel og journalistisk opgave, hvis Orientering havde sat sig for at efterprøve dokumentationen for covid-19's eksistens. Det kunne Orientering have gjort, men det er ikke en overtrædelse af DR's etiske retningslinjer, at Orientering har truffet et andet journalistisk valg.

Det er her væsentligt at understrege, at når DR benytter de officielle oplysninger som i tilfældet med covid-19, er det ikke udtryk for, at der ikke eventuelt senere kan dukke oplysninger op, som kan anfægte troværdigheden af de officielle forklaringer og dokumentation. Det er derimod udtryk for, at Orientering har truffet det journalistisk valg og refererer de officielle oplysninger i denne sammenhæng og kontekst. Det skal tillige påpeges, at ved siden af kravet om, at DR skal kontrollere oplysningers rigtighed, *så langt det kan lade sig gøre*, er DR også underlagt et krav om hurtig nyhedsformidling.

LSR afviser derfor dette kritikpunkt fra Klager om overtrædelse af DR's etiske retningslinjer. Sundhedsstyrelsen - herunder SSI - er her i landet den øverste myndighed i forhold til at rådgive om blandt andet covid-19. Orientering refererer ud fra den autoritative og tilgængelige viden, hvad der fra officiel side siges om covid-19. Det er ikke en overtrædelse af DR's etiske retningslinjer, at Orientering henholder sig til Sundhedsstyrelsen/SSI og valgte ikke at vinkle kritisk på en eventuel dokumentation af covid-19's eksistens.

Klager får ikke medhold.

Konklusion og sammenfatning

En lytter klagede til lytternes og seernes redaktør. Klageren mener, at DR's etiske retningslinjer ikke er overholdt, idet P1 Orientering ukritisk refererer Sundhedsstyrelsen og ikke vælger at dokumentere hvorvidt covid-19 eksisterer, og at DR skal efterprøve dokumentationen covid-19's eksistens. Det afviser jeg. Sundhedsstyrelsen er den øverste myndighed i forhold til at rådgive regering og Folketinget om blandt andet covid-19. P1 Orientering refererer ud fra den autoritative og tilgængelige viden, hvad der er den aktuelle og mest opdaterede viden om covid-19. P1 Orientering overtræder ikke DR's etiske retningslinjer, når programmet baserer sig på Sundhedsstyrelsens og Statens Serum Instituts viden. Ud fra den er der ikke belæg for at hævde, at covid-19 ikke eksisterer.

P1 Orientering kunne have valgt at sætte journalistisk fokus på f.eks. de alternative teorier, som findes i forhold til covid-19 eller valgt at undersøge dokumentationen bag. Dette er DR ikke forpligtet til at gøre det. Hvis DR forlangte dokumentation for enhver udtalelse om sygdomme og behandlinger, ville det ikke være muligt for DR at behandle sundhedsstof journalistisk efter de gældende kriterier. DR er forpligtet til at forholde sig kritisk til alle kilder, herunder også myndighederne, men har redaktionel frihed til selv at vælge hvilke alternative teorier og kilder, der journalistisk skal efterprøves.

Klager får samlet set ikke medhold.

Jesper Termansen, den 18. november 2020